Stanovanje uz podršku je prvi program iz oblasti socijalne zaštite u Srbiji koji obezbeđuje život, osobama sa intelektualnim i drugim razvojnim smetnjama OSIT, u otvorenoj zajednici. Program predstavlja proces deinstitucionalizacije osoba sa intelektualnim teškoćama iz institucija - izmeštanje iz institucija i početak novog načina života. Isti standardi se dakako mogu primenjivati, uz odgovarajuća prilagođenja i u slučajevima smeštaja osoba koja potiču iz porodica.

Ove 2008. godine Stanovanje uz podršku puni četiri godine rada. Postignuti su zavidni rezultati, slobodno se može reći i preko očekivanja. Poseban rezultat vidimo u prepoznavanju vrednosti projekta od strane državnih institucija i oformljavanja Asocijacije za promociju inkluzije čiji je glavni cilj promena uslova i načina života u nas za osobe sa invaliditetom. Potvrda se ogleda u potpisivanju Memoranduma o razumevanju kojim je Srbije preuzela obavezu obezbeđivanja uslova za bolji život OSIT.

Naš krajnji cilj je da se Stanovanje uz podršku uvrsti, kao sistemsko rešenje, kao jedan od novih vidova socijalne zaštite u Republici Srbiji. Svakako podržavamo i uključeni smo i u druge vidove aktivnosti koje treba da pripreme buduće korisnike programa za samostalan život uz podršku.

... od početka

Tim Projekta

Voditelj tima i koordinator projekta :

Dr sci Dragomir Lukić , defektolog sa višegodišnjim iskustvom u neposrednom radu i rukovođenju ustanovom za osobe sa mentalnom retardacijom. Bio je direktor Centra za smeštaj i dnevni boravak dece i omladine ometene u razvoju od 1987 do 2000 godine.

Stručni tim:

Mr.sci Jadranka Novak - specijalista razvojne psihologije sa dugogodišnjem iskustvom u dijagnostici i tretmanu osoba sa smetnjama u razvoju. Sada je zaposlena u Zavodu za psiho - fiziološke poremećaje i govornu patologiju.;

Dr.sci Milijana Selaković - psihijatar, subspecijalista razvojne dobi, zaposlena u

Centru za decu i omladinu ometenu u razvoju , sa dugogodišnjim iskustvom,

Dr.sci Snežana Branković - naučni saradnik, neuropsihijatar, šef genetskog svetovališta u Institutu za mentalno zdravlje u Beogradu;

Dr.sci Ljiljana Lazić , psihijatar u Zavodu za psiho - fiziološke i govorne poremećaje sa dugogodišnjiim iskustvom u radu sa osobama sa mentalnom retardacijom;

Dara Seratlić - pravnik, načelnik odelenja za normativno pravne poslove i specijalni savetnik Ministra za rad i socijalnu politika;

Krajem februara 2004 godine je održan u Beogradu Seminar za članove Društva za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije i Stručog tima koji vodi ovaj projekat.

Projekat stanovanje osoba sa mentalnim insufijencijom ili kombinovanim smetnjama uz podršku, započet je marta 2004 godine u Beogradu, uz pomoć Udruge za promicanje inkluzije iz Zagreba koja već ima sedmogodišnje iskustvo na planu osamostaljivanja ovih osoba.

U aprilu mesecu, nakon odobravanja sredstava za realizaciju projekta od strane Fonda za otvoreno društvo, započele su pripreme za njegovu realizaciju.

Prva faza redosled aktivnosti:

1. Identifikacija potencijalnih korisnika (u saradnji sa stručnim timovima Doma za decu i omladinu ometene u mentalnom razvoju Sremčica i Društva) primenom odgovarajučih mernih instrumenata - testova, intervjua
2. Dobijanje saglasnosti korisnika da žele da stanuju u zajednici uz podršku (u saradnji sa stručnim timovima Zavoda Sremčica i Društva)
3. Izabor stana
4. Plan aktivnosti i dinamika prelaska izabranih članova zajednice stanovanja uz podršku u stan
5. Procena kompetencije izabranih članova zajednice stanovanja uz podršku
6. Priprema individualnih programa članova zajednice stanovanja uz podršku
7. Izabor tri domaćice i koordinatora-voditelja projekta u neposrednom radu sa članova zajednice stanovanja uz podršku .
8. Organizovan je trodnevni boravak odabranih radnika-domaćica i koordinatora projekta radi neposrednog uvida u rad i organizaciju uslova stanovanja uz podršku u Zagrebu . Poseta je realizovana od 14 do 16 juna ove godine.
9. Potpisivanje Ugovora o realizaciji projekta (stručni timovi Društva, Doma za decu i omladinu ometene u mentalnom razvoju Sremčica i Centri za socijalni rad),
10. Pripreme za uspešnu adaptaciju članova zajednice stanovanja uz podršku u novim uslovima stanovanja.
11. Tromesečni pregled realizacije projekta - stručni tim Društva.
12. Tromesečno obaveštavanje Ministarstva, Sekretarijata i nadležnih Centre za socijalni

rad o rezultatima zaštite korisnika u uslovima stanovanja uz podršku.

13. Stalno praćenje i uvid u realizaciju projekta predstavnika nadležnih institucija Grada i Ministarstva rada

Zatražena je i dobijena potrebna pomoć Ministarstva i Sekretarijata :

- da se organizuje sastanak predstavnika Društva, Zavoda Sremčica i Centara za socijalni rad domicilnih opština korisnika odabranih za stanovanje uz podršku radi upoznavanja sa ovim oblikom zaštite što je i realizovano. Društvo je istovremeno obezbedilo uvid prestavnicima Centara u uslove stanovanja uz podršku za odabrane korisnike
- da nadležne službe za drugostepeni postupak Miinistrstva i Sekretarijata daju uputstvo domicilnim Centrima za socijalni rad da donesu nova rešenja o promeni oblika zaštite, odrede staraoca za praćenje korisnika u novom obliku zašttite i eventualnom učešću srodnika u ceni usluga što je i učinjeno
- Društvo je za uspešnu realizaciju projekta zatražilo potrebnu pomoć Ministarstva i Sekretarijata radi kontinuirane senzibilizacije javnosti kroz medijske prezentacije programa , što je i sa njihove strane i prihvaćeno.

Druga faza - redosled aktivnosti:

- Preseljenje članova zajednice stanovanja uz podršku u stan jedne zgrade, u širem centru Beograda
- Početak funkcionisanja zajednice uz podršku voditelja-koordinatora projekta i tri domaćice-asistentkinje, osobe koje su im pružale sigurnost i podršku u onoj meri koliko je to njima potrebno tokom 24 sata dnevno. U početku je podrška bila intenzivnija, što je i normalno s obzirom da je to bio period njihovog adaptiranja za njih na potpuno nove uslove života i rada. Njihovo poznanstvo od ranije delimično je uticalo da taj period traje kraće nego što smo realno očekivali.

Pozdravna reč prof. dr. sci. Borke Teodorović

na otvaranju prve zajednice stanovanja

na otvaranju druge zajednice stanovanja

Od samog početka života u zajednici stanovanja uz podršku održavaju se redovni edukativni sastanci. Oni podrazumevaju iznošenje tekućih životnih socio-psiholoških problema, diskusiju i uobličavanje rešenja koja će biti sprovedena za svako pitanje, odnosno, za svakog člana prema individualnim potrebama. Takođe edukacije predpostavljaju i informisanje ili diskusije na teme koje interesuju korisnike.

Tokom vremena, osamostaljivanjem kroz stalnu edukaciju i praktične aktivnosti članovi prve zajednice su prošli faze:

- intenzivne podrške (zajedničke aktivnosti svih članova, asistenata i stručnog tima) tokom 24 sata
- podrške - zajedničke aktivnosti i prisustvo asistenata tokom 24 sata
- povremene podrške - prisustvo asistenata samo tokom dana i radno angažovanje članova zajednice kod kuće ili u radnim organizacijama. Radno angažovanje u radnoj organizaciji predpostavlja samostalan odlazak u radnu jedinicu, samostalno bitisanje u radnom okruženju (uz povremene posete od strane asistenata ili članova stručnog tima) i povratak kući, uz napomenu da je sredina u kojoj žive i kreću se urbana sredina - širi centar Beograda. Za sve članove zajednica postoji raspodela poslova. Iako ona nije kruto definisana ipak je prilagođena željama, potrebama i mogućnostima korisnika. Napr. oni članovi koji ne idu na "posao" obavljaju kućne poslove i spremaju obroke za sve kako bi zajednički obedovali. U tekućoj fazi članovi prve zajednice samoostalno raspolažu novcem dobijenim za džeparac. Nabavljaju životne potrepštine za period od nedelju dana

Sledeća faza je regularno zapošljavanje i osmostaljivanje članova u najvećoj mogućoj meri u smislu da se njima potpuno prepusti briga o novcu i domaćinstvu. Pri tome bi uloga asistenta zajednice stanovanja uz podršku bila i dalje prisutna ali minimalna. Raspolaganje novcem od strane korisnika se planira na mesečnom nivou.

Stručni tim Društva se sa pojedinim članovima Društva po potrebi uključivao i intezivno pružao potrebnu podršku u cilju zadovljenja jednog dela potreba članova zajednice a pre svega zdravstvenih.

Takođe smo obezbedili i punu legalnost za realizaciju projekta uz podršku stručne službe Ministarstva za rad, zapošljavanje i socijalnu politiku, Gradskog sekretarijata za socijalnu i dečiju zaštitu, Gradskog centra za socijalni rad, Centara za socijalni rad Požarevac i Valjevo, i

naravno Doma iz Sremčice.

Ističemo zainteresovanost, pomoć i saradnju direktora i psihologa Doma u Sremčici, gospodina Miše Čurovića i gospođice Branislave Jovanović, kao i Gradskog sekretara za socijalnu i dečiju zaštitu gospođu Zoricu Pavlović da ovaj projekat uspešno započne.

Treba istaći i podršku zamenika ministra za socijalna pitanja gospođu Vesnu Piperski - Tucakov, i pomoćnika ministra gospođicu Slađanu Marković, koja nam je bila veoma značajna za početak realizacije ovog projekta.

Rezultati koje smo ostvarili tokom realizacije projekta na podizanju njihove kompetencije i uključivanja i društvenu sredinu su impresivni. Zadovoljstvo svih pet članova zajednice koje oni iskazuju zbog uvažavanja njihove potrebe da se ravnopravno kao i svi mi integrišu u svoju socijalnu sredinu bez posrednika i predrasuda je evidentno.

Poteškoće na koje smo nailazili u početku realizacije projekta odnosile su se pre svega na njihovu nesigurnost, stidljivost i ustručavanje, koje je bilo prouzrokovano usvojenim navikama pod režimskim uslovima u Zavodu, a koje podrazumevaju vremenski određene aktivnosti. Vremenom su te navike savladane i sada potpuno samostalno i samoinicijativno funkcionišu u zajednici. Primetna je njihova međuzavisnost i uzajamna podrška u svim aktivnostima vezanim za poslove u kuhinji, uređenju stana, učenju i korišćenju slobodnog vremena.

Znatan pomak je primetan u socijalnim kontaktima kod svih korisnika.

Za ovo vreme bilo je dosta poseta zajednici i pojedinačno. Zajednicu obilaze članovi porodice, stručnog tima i Upravnog odbora Društva za pomoć osobama sa Down sindromom, prijatelji koji su ih poznavali od ranije i koje su stekli prilikom boravka u zajednici. Korisnike su posećivali vaspitači, negovatelji, i medicinske sestre iz Sremčice sa kojima su bliski. Zajednicu su posetili i komšije stanari iz zgrade, a pojedini članovi zajednice su im na njihov poziv posetom uzvratili.

U stanu je organizovano održavanje tri sastanka na kojima su prisustvovali predstavnici Centara za socijalni rad Valjevo, Požarevac i Zemun, Ministarstva za rad, zapošljavanje i socijalnu pitanja, predstavnika Doma Sremčica i Gradskog sekretarijata za dečiju i socijalnu zaštitu; u cilju dogovora oko saradnje i podrške klijentima obuhvaćenih projektom.

Pored ostalih zajednicu su na naš poziv posetili i gospodja Vesna Piperski - zamenik ministra

Ministarstva za rad i socijanla pitanja, pomoćnik ministra gospođica Slađana Marković, gradski sekretar za socijalnu i dečiju zaštitu gospođa Zorica Pavlović i drugi.

Kao gosti – donatori, stan su posetili Slobodan Đurišić, direktor LHB banke i predstavnici iz Fondacije Solidarnosti.

U poseti su bili gosti i stručnjaci iz Makedonije (profesori Ajdinski i Trajkovski) , prestavnik nevladine organizacije „People and need" iz Praga, i prof. Pesach Gitelman, direktor organizacije „ SHEKEL“ iz Izraela. Posete su napravili i predstavnici nekoliko nevledinih organizacija koje se bave radom sa osobama sa posebnim potrebama i koje funkcionišu na gradskom i republičkom nivou.

U redovne posete dolaze naši saradnici i supervizori iz Udruge za promicanje inkluzije, prof. Borka Todorović i Vinka Barišić - Valčić.

O našoj zajednici i postignutim rezultatima izveštavali su i mediji što je doprinelo da se o aktuelnosti projekta i njegovom značaju upozna šira javnost u gradu i Republici. Dana 13. 9. državna televizija RTS-a je napravila reportažu o zajednici i emitovala je u gledanom Beogradskom programu u popodnevnim satima. Isti snimak je više puta emitovala u različitim terminima što je omogućilo velikom broju gledalaca da se upozna sa ovim savremenim vidom zbrinjavanja osoba sa posebnim potrebama. Takođe 17.2. 2005. kada je održan sastanak sa predstavnicima Ministarstva i Centar za za socijalni rad povodom daljnjih planiranja za nastavak funkcionisanja zajednice , novinari popularne i gledane TV B92, napravili su snimak i reportažu su tokom dana prikazali u udarnim informatimnim emisijama. Časopis Društva za pomoć osobama sa Down sindromom "Informator Down sindrom" od januara 2005 godine, posvećen je Zajednici stanovanja u celosti, a o zajednici je objavljen članak u listu nevladine organizacije „People and need“ kancelarije u Beogradu.

Pored svih ovih dešavanja , korisnici imaju i svoje svakodnevne ili povremene aktivnosti koje obavljaju izvan zajednice.

Aktivnosti koje obavljaju članovi zajednice su raznovrsne, ali su ujedno i usko povezane sa vrlo skromnim sredstvima - u tom smislu napravljen je i spisak materijalnih dobara koja bi olakšala život i rad članovima zajednice. Najbitniji činilac psiho-fizičkog razvoja i procesa

osamostaljivanja članova zajednice je kontinualan rad članova zajednice na različitim poslovima od svakodnevnih kućnih, preko komunikacije sa ljudima do poslova koji će im omogućiti sticanja novih veština i znanja u okviru njihovih sposobnosti. Članovi zajednice su uvek raspoloženi da marljivo rade i sposobni su za sve vrste jednostavnih manuelnih radnji, naprimer: pakovanja i slaganja, pravljenja čestitki i pozivnica, šivenja jednostavnih predmeta, pomoć i čišćenje po kućama i zgradama.

Članovi zajednica su radno angažovani u:
-"Gradsko zelenilo" Beograd
-"Mc Donald's" Beograd
- Parking servis
- Restoran Jevrejske Opštine
- Stolarska radionica
- pomoć u kući
- Horsko pojanje

Radno angažovanje je organizovano u partnerstvu sa NVO "Kreativno edukativni centar - KEC"

...partnerstvo i participativni pristup

Udruga za inkluziju iz Zagreba je pružila našem Društvu pomoć I saradnju uz učešće njihovih stručnjaka na edukativnom seminaru na temu „ Podrška samostalnog stanovanja osoba sa posebnim potrebama u Beogradu “ održanom početkom februara meseca ove 2005. godine. Takođe Udruga iz Zagreba je iskazala i spremnost da pruži potpunu stručnu i drugu neophodnu pomoć, kako bi se ovaj projekat ne samo realizovao već i obezbedio njegovu trajnu primenu kao savremenog oblika zaštite.

Za uspešnu realizaciju projekta pored Društva za pomoć oosobama sa Down sindromom zainteresovan je **Dom u Sremčici** sa kojm Društvo ima partnerski odnos, kao i šira društvena sredina, a pre svega sve osobe sa teškoćama u razvoju i njihove porodice kao i institucije koje zastupaju njihove interese. Rukovostvo Zavoda je iskazalo spremnost da da podrži projekat u svim fazama realizacije višestruko, počevši od pomoći kod izbora osoba za stanovanje pa do prihvatanja rizika da ukoliko se ne obezbedi trajnost ovog vida zaštite (nadamo se da do toga neće nikako doći) sve učesnike – korisnike projekta preuzmu natrag na tretman u svoju ustanovu.

Završetak projekta

Nakon pet godina života u projektu sa iskustvom neprocenjive vrednosti, jednako kao i na početku želimo da ovaj oblik socijalne zaštite postane jedan os sistemskih rešenja. Poslužio je kao osnovni model i drugim srodnim projektima zaštićenog stanovanja, ali i kao izvor informacija za sve koji se bave pripremom budućih korisnika srodnih programa.

Prepoznat i priznat kao primer dobre prakse u institucijama državnih organa pokrenuo je niz aktivnosti koje treba da sprovedu u delo i zakonski uokvire "Stanovanje uz podršku" kao jedan od novih vidova socijalne zaštite.

Na I Međunarodnoj konferenciji posvećenoj "Stanovanju uz podršku" dato je obećanje da će Republika Srbija i Grad Beograd i nadalje podržavati program i otelotvoriti uslove za nastavak programa kao i sprovođenje mnogih drugih programa širom Srbije.

Zaključci sa I Međunarodne konferencije oj "Stanovanju uz podršku"

Sa ciljem da se sprovede u delo inkluzivni model pristupa osobama sa invaliditetom u Republici Srbiji, kao i da se stvore mnogi drugi ovakvi programi u gradovima širom Srbije uz sve prateće i neophodne aktivnosti, osnovana je nacionalna nevladina i neprofitabilna organizacija Asocijacija za promociju inkluzije Srbije
. Ovu organizaciju čine timovi stručnjaka iz različitih oblasti.

Danas postoji veći broj srodnih projekata koji su nastali sa istim ciljem, nakon niza edukacija i neophodnih priprema. Neki od ovih projekata su: Prevencija institucionalizacije - izmeštanje iz porodica i život u zajednici, život u zajednici u okruženju ruralne sredine, male kućne zajednice u lokalnim sredinama, život u zajednici u okviru institucija,... Jedan broj stručnjaka Službi podrške su edukovali naši stručnjaci. Asocijacija za promociju inkluzije je dobila akreditaciju za trening trenera u Službama podrške za ovaj novi vid socijalne zaštite.

From: Judith Klein
Date: 2. novembar 2006 22:34:26
Subject: Fw: OSI Activities
OSI is talking about Serbia !!!!!!

-----Original Message-----

From: Aryeh Neier
To: #ALL STAFF
Sent: Thu Nov 02 22:09:29 2006
Subject: OSI Activities
TO: Open Society Network
FROM: Aryeh Neier
SUBJECT: OSI Activities

Dear All,

As part of our series of occasional newsletters, I am writing to inform you of the latest OSI developments, including a Nobel Peace Prize for a former OSI grantee, a pilot program in Serbia that advances the rights of people with intellectual disabilities, a $50 million gift to Africa Millennium Promise, a MacArthur Fellowship for a former OSI fellow, a new effort in Nepal, and the tenth anniversary of U.S. Programs.
…

Serbia

Serbia has announced plans for a deinstitutionalization project that will develop a range of community-based support services for people with intellectual disabilities that are more humane than long-stay institutional facilities. The pilot program is based on the model that the Open Society Mental Health Initiative (MHI) has been working to establish in Croatia and in Bosnia and Herzegovina , but Serbia is the first state to take concrete actions to implement the model for social inclusion on a national scale. MHI will continue to cooperate with the Down's Syndrome Society Serbia and the Serbian Ministry of Labor, Employment, and Social Affairs to give technical and financial support; to make certain that the quality of services is maintained; and to ensure that the fundamental rights of individuals with intellectual disabilities are upheld.

... Sincerely,
Aryeh Neier

{gallery}konferencija{/gallery}